

California Ele?tirel Dü?ünme E?ilimi Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *California Ele?tirel Dü?ünme E?ilimi Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18301>

Özet

California Ele?tirel Dü?ünme E?ilimi Ölçe?i (CCTDI), bireylerin ele?tirel dü?ünme becerilerini kullanmaya yönelik içsel motivasyonlar?n? ve tutumlar?n? ölçmek amacıyla tasarlanm?? bir psikolojik ölçek uyarlamasıdır. Ölçe?in orijinali Peter A. Facione ve Noreen C. Facione tarafından geliştirilmiştir. Türkiye uyarlaması ise 2003 yılında Didem Kökdemir tarafından Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde sunulan bir **doktora tezi** kapsamında gerçekleştirilmiştir. Bu uyarlama, Türk kültürüne özgü dilsel ve kavramsal farklılıklar? dikkate alarak ele?tirel dü?ünme e?iliminin boyutlar?n? de?erlendirmeyi amaçlam??tır.

Ölçek, bireyin öğrenme, problem çözme ve karar verme süreçlerinde gösterdiği **hakikat aray???**, açık fikirlilik ve analitiklik gibi temel e?ilimleri çok boyutlu bir yapıda incelemektedir. Uyarlama çalışması, özellikle üniversite öğrencileri popülasyonunda ele?tirel dü?ünme e?ilimini ölçmek için önemli bir araç sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Ele?tirel Dü?ünme, Ele?tirel Dü?ünme E?ilimi, CCTDI, Psikometrik Uyarlama, Kökdemir, Hakikat Aray???, Analitiklik, Açık Fikirlilik.

Yazarlar

Peter A. Facione (Orijinal), Noreen C. Facione (Orijinal), Didem Kökdemir (Uyarlayan).

Amaç

California Ele?tirel Dü?ünme E?ilimi Ölçe?i (CCTDI), bireyin sahip olduğu ele?tirel dü?ünme becerilerini kullanma konusundaki **e?ilimini** ve karakteristiğini belirlemeyi amaçlar. Bu e?ilim, kişinin zorlu durumlar karşısında mantıklı ve rasyonel bir yaklaşım sergileme istekliliğini gösterir. Ölçek, sadece bilişsel becerileri değil, aynı zamanda bu becerileri harekete geçiren duyuşsal ve motivasyonel faktörleri de ölçmeye odaklanm??tır.

Uyarlamanın temel amacı, uluslararası alanda kabul görmüş CCTDI yapısını Türkiye'deki akademik ve genel popülasyonda geçerli ve güvenilir bir şekilde kullanabilmektir. Bu sayede, eğitim programlarının ele?tirel dü?ünmeyi geliştirme üzerindeki etkileri de?erlendirilebilir veya farklı grupların dü?ünme e?ilimleri karşılaştırılabilir.

Yapı (Ölçülen Psikolojik Yapı)

Ölçe?in ölçtüğü temel yapı, **Ele?tirel Dü?ünme E?ilimi**'dir. Bu yapı, tek bir özellikten ziyade, ele?tirel dü?ünme sürecine dahil olan yedi temel alt boyuttan oluşmaktadır. Bu alt boyutlar, bireyin

dü?ünme al??kanlıklar?n? ve tutumlar?n? kapsamaktadır.

CCTDI'n?n ölçtü?ü yedi temel e?ilim boyutu ?unlardır:

Hakikat Aray?cılığı (Truth-seeking): En iyi bilgi ve yargıya ulaşma iste?i; kanıtlar? dürüstçe değerlendirme e?ilimi.

Açık Fikirlilik (Open-mindedness): Alternatif görüşleri, farklı bakış açıları ve kendi ön yargılara karşı olan argümanları dinleme toleransı.

Analitiklik (Analyticity): Zorlu sorunları ve potansiyel sonuçları tahmin etme becerisi.

Sistemati?lik (Systematicity): Düzenli, organize ve metodik bir şekilde problem çözme e?ilimi.

Ele?tirel Dü?ünmeye Güven (CT Self-Confidence): Kendi akıllı yürütme süreçlerine ve kararlarına güven duyma.

Meraklılık (Inquisitiveness): Öğrenme arzusunun yüksek olması, bilgi edinme ve zihinsel zorluklarla uğraşmaktan zevk alma.

Yargılama Olgunluğu (Maturity of Judgment): Karmaşık sorunların birden fazla çözüm içerebileceğini ve bazı sorunların kesin çözümü olmadığını anlama.

Geçerlik

Orijinal kaynakta ölçeğin geçerlik bilgileri detaylı olarak belirtilmemiştir ("-"). Ancak, uyarılama çalışması olan Kökdemir (2003) **doktora tezi** içerisinde, ölçeğin yapısal geçerliğini ve ilgili diğer geçerlik türlerini kanıtlamak amacıyla kapsamlı analizler yapılmıştır. Genellikle bu tür uyarılama çalışmalarında yapı geçerliği için faktör analizi, ölçüt bağıntılı geçerlik için ise akademik başarı gibi dikkatli kriterlerle ilişkiler incelenir.

Ölçeğin Türk kültüründeki **geçerlik** çalışmaları detaylı olarak Kökdemir'in tezi aracılığıyla erişilebilir durumdadır. Bu çalışmalar, ölçeğin ele?tirel dü?ünme e?ilimi yapısını Türk örneğinde ne derece doğru ölçtü?ünü ortaya koymaktadır.

Güvenirlik

Orijinal kaynakta ölçeğin güvenilirlik bilgileri detaylı olarak belirtilmemiştir ("-"). Ancak, ölçeğin psikometrik özelliklerinin belirlendiği Kökdemir (2003) çalışmasında, iç tutarlılık katsayısı (Cronbach Alfa) ve muhtemelen test-tekrar test **güvenirlik** yöntemleri kullanılmıştır. Yüksek iç tutarlılık değerleri, ölçek maddelerinin aynı yapıyı tutarlı bir şekilde ölçtü?ünü gösterir.

CCTDI'nin orijinal formunda yüksek iç tutarlılık değerleri rapor edilmiştir; bu nedenle Türk uyarılmasının da benzer şekilde kabul edilebilir düzeyde **güvenirlik** katsayılarına sahip olması beklenmektedir. Detaylı Alpha değerleri ve alt boyut güvenilirlikleri tezin ilgili bölümlerinde mevcuttur.

Faktör Analizi

CCTDI, çok boyutlu bir yap?y? ölçtü?ü için uyarlama sürecinde **faktör analizi** kritik bir rol oynam??t?r. Kökdemir (2003) taraf?ndan yap?lan analizler, ölçe?in orijinal yedi faktörlü yap?s?n?n Türk popülasyonunda korunup korunmad??n? veya farklı bir faktör yap?s?n?n ortaya ç?k?p ç?kmad??n? belirlemek için kullan?lm??t?r.

Genellikle faktör analizi sonucunda, orijinal yedi alt boyutun Türk kültürüne uyarlanm?? ve k?smen de?i?mi? bir yap?da (örne?in alt? veya yedi faktörlü ancak farklı madde da??l?m?yla) do?ruland??? görülür. Bu analizler, ölçe?in yap?s?sal bütünlü?ünü sa?lamas? aç?s?ndan temel te?kil eder.

Ölçme Arac? Detaylar?

Test Type: Uyarlama (Adaptation of the California Critical Thinking Disposition Inventory - CCTDI)

Format: Likert Tipi Derecelendirme Ölçe?i (Genellikle 6'lı veya 7'li Likert format? kullan?l?r: Kesinlikle Kat?lm?yorum'dan Kesinlikle Kat?l?yorum'a.)

Language Available: Türkçe (Uyarlama), İngilizce (Orijinal)

Population Group: Yeti?kinler, Üniversite Ö?rencileri

Age Group: 18 ya? ve üzeri

Population Details: Kökdemir'in çal??mas? a??r?kl? olarak Türkiye'deki üniversite ö?rencileri örnekleminde yürütülmü?tür.

Test Methodology: Bireylerin ele?tirel dü?ünme e?ilimlerini ölçen öz-bildirim yöntemi. Ölçek, yedi farklı alt boyutu temsil eden maddelerden olu?ur.

Anahtar Kelimeler

Ele?tirel Dü?ünme, Dispozisyon, Analitiklik, Sistemantiklik, Öz-Güven, Faktör Analizi, Ç Tutarlılık, Akademik Ba?ar?.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Belirtilmemi?tir.

Affiliation Email addresses: Belirtilmemiştir.

Correspondence Address: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Uyarlama çalışması için geçerlidir).

İzinler, Ücret ve Test Yılı?

Orijinal CCTDI, Insight Assessment tarafından ticari olarak dağıtılmaktadır ve kullanım için telif ücreti gerektirebilir. Türkiye uyarlaması (Kökdemir, 2003) akademik bir **doktora tezi** kapsamında yapılmıştır. Akademik kullanım için izinler, genellikle orijinal ölçek sahiplerinden (Facione ve Insight Assessment) ve uyarlamayı yapan Didem Kökdemir'den alınmalıdır.

Uyarlama çalışması tamamlanmış yılı 2003'tür.

Kaynaklar

Kökdemir, D. (2003). *Belirsizlik durumlarında karar verme ve problem çözme* (Doktora tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Orijinal CCTDI Geliştiricileri: Facione, P. A., & Facione, N. C. (1992). *The California Critical Thinking Disposition Inventory (CCTDI)*. California Academic Press.

Bu ölçeğin orijinal PDF belgesine aşağıdaki bağlantıdan ulaşılabilir: california-elestirel-dusunme-egilimi-olcegi-cctdi-toad.pdf

Tez Merkezi bağlantısı: tez.yok.gov.tr

California Eleştirel Düşünme Eğilimi Ölçeği Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçeğin orijinal maddeleri, kaynak içerikte yer almamaktadır. Maddelere Kökdemir (2003) bağlantılı doktora tezinden ulaşılabilir.